

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P. P.**, bývajúceho v Ž., zastúpeného JUDr. T. P., advokátkou v Ž., proti žalovaným **1/ J. Č.**, bývajúcemu v B., zastúpenému JUDr. D. K., advokátom v B., **2/ Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 15 Ct 11/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. septembra 2010 sp. zn. 5 Co 56/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 21. septembra 2010 sp. zn. 5 Co 56/2009 a rozsudok Okresného súdu Bratislava III z 1. februára 2008 č.k. 15 Ct 11/2003-268 vo výrokoch, ktorým žalobe vo veci samej vyhovel a vo výroku o náhrade trov konania **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde Bratislava III na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 1. februára 2008 č.k. 15 Ct 11/2003-268 uložil žalovanému 1/ povinnosť do 15 dní od právoplatnosti rozsudku formou platenej inzercie požiadať denník N. o uverejnenie ospravedlnenia s nasledovným textom : Vážený pán P. P., vo vydaní denníka N. zo 17.1.2000 som v rozhovore s redaktorom denníka N. uviedol nasledovné vety : Predchádzajúci predseda Okresného súdu Žilina, P. P., má majetok, ktorý vyvoláva pochybnosti, či bol nadobudnutý z legálnych zdrojov. Vyplniť majetkové priznanie však odmietol. Poznámam, že takéto priznania vyplnili všetci predsedovia a podpredsedovia súdov a členovia vedenia nášho ministerstva, vrátane mňa. Týmto výrokmi došlo k zásahu do Vášho práva na ochranu osobnosti, pretože som uviedol

tvrdenia, ktoré nie sú pravdivé. Nie je pravdou, že ste odmietli vyplniť majetkové priznanie. Nie je pravdou, že takéto priznania vyplnili všetci predsedovia a podpredsedovia súdov. Za nepravdivý obsah svojich tvrdení, ktoré som uviedol v rozhovore a ktorými som poškodil Vašu občiansku česť a dobré meno sa Vám ospravedlňujem. Povinnosť ospravedlniť sa mi bola uložená rozsudkom Okresného súdu Bratislava III. Návrh v časti nasledovných viet ospravedlnenia : Nemám žiadne relevantné poznatky o Vašom majetku, o jeho hodnote a spôsobe jeho nadobudnutia. Nemám žiadne dôkazy, ktoré by spochybňovali legálnosť zdrojov, z ktorých ste nadobudli svoj majetok a v časti slovného spojenia ... a neúplný ... vo vete ospravedlnenia : Za nepravdivý obsah ... zamietol. Žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 100 000 Sk (3 319,39 €) a náhradu trov konania 128 085 Sk (4 251,64 €) k rukám právnej zástupkyne, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Návrh proti žalovanému 2/ zamietol a žalovanému 2/ nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení čo do počtu strán síce veľmi rozsiahleho, ale po formálnej aj obsahovej stránke zmätočného a nezrozumiteľného rozsudku súd prvého stupňa napr. uviedol, že vykonaným dokazovaním mal preukázané, že k zásahu do osobnostných práv žalobcu žalovaným 1/ došlo spôsobom, ktorý ďalej opísal, že žalovaný 1/ poskytol rozhovor redaktorovi periodika N. ako minister spravodlivosti v súvislosti (okrem iného) i s menovaním do funkcie nových predsedov Krajského a Okresného súdu v Žiline napriek nesúhlasu sudcovskej rady, resp. jej ostrému protestu. Pokiaľ (žalovaný 1/) uvádza majetkové priznania, v skutočnosti išlo o finančné priznania, pričom súdom bolo v roku 2003 právoplatne rozhodnuté o tom, že Slovenská republika zastúpená žalovaným 2/ porušila právo žalobcu na ochranu osobnosti. Pokiaľ by žalovaný 1/ ako minister spravodlivosti v rozhovore obhajoval takýto svoj postup vyžiadať finančné priznania od predsedov krajských a okresných súdov, aj keď protiprávny, právne by sa mu nedalo nič vyčítať, keďže tak urobil v rámci plnenia úloh odporcu 2/, ktorého bol v danom čase vrcholným predstaviteľom. To len za predpokladu, že by na (svoju) obhajobu nepoužil nepravdivé informácie zasahujúce osobitne i v celkovom kontexte do (v žalobe uvedených) osobnostných práv žalobcu, čím sa dopustil excesu. Teda vybočenia z plnenia úloh žalovaného 2/ tým, že ako vrcholný predstaviteľ žalovaného 2/ poskytol nepravdivé informácie za účelom sledovania vlastného záujmu, t.j. pred verejnosťou obhájiť svoj postup žiadať predsedov a podpredsedov súdov vyplniť majetkové priznania, ktorý bol protiprávny, o čom musel vedieť. U žalovaného 1/ teda absentoval pre právne posúdenie excesu právne rozhodujúci (vnútorný účelový) vzťah k plneniu úloh žalovaného 2/. Zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu preto nesie samotný

žalovaný 1/ a nie žalovaný 2/, ktorého bol v čase poskytnutia predmetného rozhovoru vrcholným predstaviteľom. Pre úplnosť súd konštatoval, že nezistil skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť zodpovednosť vydavateľa denníka N. za neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu, pričom poukázal na záver vyslovený Najvyšším súdom Českej republiky zo 7. februára 2001 sp. zn. 30 Cdo 214/2000, ktorý (bez výkladu vzťahu k danej veci) citoval. Vo vzťahu k zamietnutiu (časti) žaloby bez toho, aby bolo možné pochopiť súvislosť, poukázal na právne posúdenie osoby verejného záujmu, t.j. osoby, ktorá vystupuje na verejnosti pri riešení rôznych otázok verejného záujmu (je verejne činná) ale aj osoby, ktorá na seba upúta záujem verejnosti a tým sa dostáva do zorného uhla spravodajstva hromadných informačných prostriedkov. Konštatoval, že žalobca ako sudca a tým predstaviteľ jednej z troch mocí v štáte nepochybne takouto osobou (absolútneho) verejného záujmu bol so všetkými dôsledkami z toho vyplývajúcimi, ktoré v ďalšom texte analyzoval. Vychádzajúc z tejto analýzy jednoznačne konštatoval, že išlo o neopodstatnený, ničím nepodložený útok žalovaného 1/ ako ministra spravodlivosti na žalobcu, že išlo o útok mimoriadnej sily a intenzity. Dospel k záveru, že došlo i k naplneniu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keďže zadosťučinenie v podobe ospravedlnenia nebolo postačujúce z dôvodu, že bola v značnej miere znížená vážnosť žalobcu v spoločnosti tak, ako to z doposiaľ uvedenej analýzy vyplýva bez ohľadu na vznik konkrétnych následkov, resp. dopadov zásahu. Následne v súvislosti s nemajetkovou ujmom súd citoval rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a právne publikácie bez výkladu dôvodu ich aplikácie na predmetnú vec. Potom čo sa v odôvodnení rozsudku pozastavil pri (už naznačenom) vzťahu práva na slobodu prejavu s právom na ochranu osobnosti vo všeobecnosti na záver uviedol, že právo žalovaného 1/ na slobodu prejavu sa dostalo do výraznej nerovnováhy s právom žalobcu na ochranu jeho osobnosti, resp. že právu na slobodu prejavu žalovaného 1/ bola bezdôvodne daná prednosť pred právom na ochranu osobnosti žalobcu. Napokon uviedol, že na základe všetkých uvedených skutočností (bez možnosti pochopiť ich vzájomnú väzbu) priznal žalobcovi aj nemajetkovú ujmu, ktorú považoval za primeranú vo výške 100 000 Sk (3 319,39 €). O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaného 1/ (vo vyhovujúcej časti) rozsudkom z 21. septembra 2010 sp. zn. 5 Co 56/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť (žalovanému 1/) na účet právneho zástupcu náhradu trov konania 1 824,29 €

do troch dní. Uviedol, že žalovaný 1/, proti ktorému bola podaná žaloba ako voči fyzickej osobe, namietal nedostatok pasívnej legitímácie z dôvodu, že konal (pri vyjadrovaní sa v médiách) ako štatutárny zástupca žalovaného 2/, lebo v danom čase vykonával funkciu ministra spravodlivosti SR. Túto námietku vyhodnotil prvostupňový súd ako nedôvodnú, pretože žalovaný 1/ sa ako minister spravodlivosti dopustil v rozhovore excesu tým, že ako vrcholný predstaviteľ žalovaného 2/ poskytol nepravdivé informácie zasahujúce do osobnostných práv žalobcu za účelom sledovania vlastného záujmu. Tento názor nepovažoval odvolací súd za správny. Poukázal na to, že pri posudzovaní vecnej legitímácie treba brať do úvahy, že vecná legitímácia vychádza z hmotnoprávneho vzťahu účastníka k prejednávanej veci, t.j. svedčí len tým osobám, ktoré sú subjektmi hmotnoprávneho vzťahu. O pasívnu legitímáciu ide na strane žalovaného vtedy, ak mu z tohto hmotnoprávneho vzťahu svedčí nejaká povinnosť. Otázku vecnej pasívnej legitímácie, t.j. koho je možno považovať za subjekt, ktorý neoprávnene zasiahol do osobnostných práv fyzickej osoby, je nutné vždy dôsledne skúmať. V prípade, že bol zásah spôsobený niekým, kto bol použitý právnickou (alebo fyzickou) osobou na výkon činnosti tejto právnickej osoby (či fyzickej osoby), postihuje občianskoprávna sankcia podľa § 13 Občianskeho zákonníka zásadne samotnú právnickú (fyzickú) osobu. Ten, kto bol použitý právnickou (fyzickou) osobou na výkon jej činnosti tak nezodpovedá priamo postihnutej fyzickej osobe, ktorá ho na výkon svojej činnosti, pri ktorej došlo k neoprávnenému zásahu, použila. Občianskoprávna sankcia by postihovala priamo pôvodcu neoprávneného zásahu len v prípade, ak by sa tento pôvodca dopustil tzv. excesu, t.j. ak by vybočil z rámca činnosti právnickej (či fyzickej) osoby. Vychádzajúc z ustanovenia § 4 ods. 1 a § 13 zákona č. 575/2001 Z.z. odvolací súd dospel k záveru, že žalovaný 1/ vo vydaní denníka N. inkriminované výroky predniesol ako minister spravodlivosti SR, t.j. ako člen vlády, vrcholného orgánu výkonnej moci. Aj rozhovor s redaktorom tohto denníka bol robený ako s ministrom spravodlivosti SR a nie ako s fyzickou osobou, keďže predmetom rozhovoru boli otázky verejného záujmu a k rozhovoru došlo na podnet redaktora, ktorý aj určoval otázky a teda obsah rozhovoru. Podľa názoru odvolacieho súdu k žiadnemu excesu zo strany ministra spravodlivosti nedošlo, lebo sa titulom tejto funkcie vyjadroval k udalostiam týkajúcim sa aktuálnych problémov justície, za ktorú niesol zodpovednosť. Preto bolo aj v jeho právomoci ako vrcholného predstaviteľa Ministerstva spravodlivosti SR odpovedať a vyjadrovať sa k otázkam redaktora, pričom možno konštatovať, že odpovede mali naplnený vecný vzťah k plneniu vtedajšej činnosti žalovaného 1/ ako ministra spravodlivosti. Na základe toho dospel odvolací súd aj k záveru, že žalovanému 1/ chýba

v konaní vecná pasívna legitímácia a voči žalovanému 2/ je rozsudok súdu prvého stupňa právoplatný (nebol v tejto časti napadnutý odvolaním). O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietal odňatie mu možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) postupom odvolacieho súdu, ktorý zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa bez toho, aby postupoval v súlade s § 213 ods. 2 O.s.p. a odôvodnil svoje rozhodnutia v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa zaoberal len otázkou pasívnej legitímácie žalovaného 1/, keď v porovnaní so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že za výroky v printovom médiu tento nezodpovedá. V rozhodnutí ale nešpecifikoval subjekt, ktorý by mal byť pasívne legitímovaný. Pokiaľ bol odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, mal vyzvať účastníka konania (dovolateľa), aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadril. Keďže tak neurobil zaťažil konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Samotné rozhodnutie odvolacieho súdu považoval za stroho odôvodnené, z ktorého nie je možné zistiť, z akého dôvodu má za výroky, ktorými minister spravodlivosti neoprávnene zasiahol do osobnostných práv občana a sudcu, zodpovedať iný subjekt. Uviedol, že absencia jasného a zrozumiteľného odôvodnenia vedie k neúplnosti, nepresvedčivosti a nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a vedie k porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces priznaný čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. Zdôraznil, že právny názor súvisiaci s posúdením pasívnej legitímácie je zásadnou právnou otázkou. Táto skutočnosť si vyžaduje precízne a nespochybniteľné odôvodnenie záveru súdu o pasívnej legitímácii účastníka konania. Právny názor odvolacieho súdu vyslovený v otázke pasívnej legitímácie žalovaných nepovažoval ani za správny. V žiadnom predpise nie je ani náznak právomoci ministra spravodlivosti neoprávnene zasahovať do osobnostných práv iných fyzických osôb vrátane sudcov. V spornom článku žalovaný 1/ prezentoval len vlastné subjektívne názory, čiastočne nedbalo prevzaté z iných zdrojov a upravené jeho úvahami a hodnotiacimi úsudkami bez primeraného skutkového základu. Ak by mal záujem objektívne informovať o sudcovi, mal by sa aspoň zmieniť o stanovisku sudcu, v takom prípade by sa zachoval ako minister, inak prezentoval len svoje vlastné fakty a úsudky. Zodpovednosť za nepravdivé výroky neoprávnene zasahujúce do osobnostných práv musí mať ich autor ako fyzická osoba a nie

minister alebo štát. Za právny prostriedok ochrany vo forme nemajetkovej ujmy, ale i za trovy konania by inak museli niesť zodpovednosť všetci občania štátu, vrátane dovolateľa, pretože tieto sumy by museli byť vyplatené z prostriedkov štátneho rozpočtu. Takto vytvorený stav nemôže byť zákonný a ani spravodlivý. Svoje nároky neopieral o náhradu škody titulom nezákonného rozhodnutia, ani titulom nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci a preto nie je žiadny dôvod pre pasívnu legitímáciu štátu alebo ústredného orgánu štátnej správy súdnictva v prejednávanej veci.

Žalovaný 1/ navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania. Námietku týkajúcu sa nepoužitia ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. považoval za neopodstatnenú, keď žalobca ani neoznačil, o ktoré rozhodujúce ustanovenie, ku ktorému sa nevyjadril, malo podľa neho ísť. Poukázal na to, že námietka nedostatku jeho pasívnej legitímácie bola predmetom skúmania už na súde prvého stupňa, z dôvodu ktorej žalobca rozšíril žalobu aj voči žalovanému 2/. Odvolací súd sa s právnymi závermi súdu prvého stupňa nestotožnil, na základe zisteného skutkového stavu prvostupňovým súdom a za použitia rovnakých rozhodujúcich ustanovení dospel k odlišnému právnemu názoru. Poukázal na to, že odvolací súd rozhodoval o odvolaní nariadením pojednávania, na ktorom dal účastníkom konania priestor na prednesy a vyjadrenia k právnej stránke veci. Žalobca sa odvolacieho pojednávania nezúčastnil a súhlasil s prejednaním a rozhodnutím veci v jeho neprítomnosti. Trval na absencii pasívnej legitímácie v konaní z uvedených dôvodov (pasívnou legitímáciou žalovaného 2/ sa odvolací súd nezaoberal).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

V zmysle § 242 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale aj v dovolaní

uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd, zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vady konania podľa ustanovenia § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľ nenamietal a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení vyvodit' nemožno.

Dovolateľ namietal vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. odňatie mu možnosti konať pred súdom postupom odvolacieho súdu v rozpore s právnymi predpismi (§ 213 ods. 2 O.s.p.) a z dôvodu nedostatku riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie jeho procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Vady spôsobujúce zmätočnosť konania môžu nastať aj pri samotnom vydaní rozhodnutia, ako dôsledok absencie niektorej jeho časti (záhlavia, výroku, odôvodnenia). Zakladajú nepreskúmateľnosť rozhodnutia ako celku, ktorá môže byť dôsledkom obsahovej a gramatickej nezrozumiteľnosti, neurčitosti alebo neodôvodnenosti (arbitrárnosti). Vydanie zmätočného rozhodnutia nemá svoje právne opodstatnenie najmä

z hľadiska Ústavou Slovenskej republiky zaručeného práva účastníka konania na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústava) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len dohovor), po rovnaj napr. III. ÚS 156/06, III. ÚS 331/04, II. ÚS 174/04.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky skutkovo a právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a ochranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (pozri I. ÚS 241/07, III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. US 260/06).

Európsky súd pre ľudské práva v súvislosti s čl. 6 ods. 1 dohovoru formuloval viaceré zásady odôvodnenia rozsudkov, z ktorých vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sú založené (H. c. Belgicko z 30. novembra 1987), rozsah tejto povinnosti sa však môže meniť s ohľadom na povahu rozhodnutí a musí byť posudzovaný podľa okolností každého prípadu (Ruiz Torija a Hiro Blani c. Španielsko z 9. februára 1994). Odôvodnenie pritom musí vyhovovať najmä základnej požiadavke preskúmateľnosti, ktorá má svoje opodstatnenie nielen z hľadiska možného použitia opravných prostriedkov, ale súvisí aj s postupom súdu z hľadiska práva na spravodlivé súdne konanie.

Samotné súdne rozhodnutie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany, musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov súdneho konania pri rešpektovaní zásad spravodlivého súdneho konania, pri jeho vydaní musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť a súlad skutkových a právnych dôvodov vo vzťahu k jeho výroku.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa domáha navrhovateľ (žalobca), ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Po preskúmaní veci dospel dovolací súd k záveru, že odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa a následne aj odvolacieho súdu nezodpovedá citovanému ustanoveniu a právu účastníkov na spravodlivé súdne konanie.

Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ako súčasť základného práva na súdnu a inú právnu ochranu totiž vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovým a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (pozri I. ÚS 236/06).

Pri zmene rozhodnutia podľa § 220 O.s.p. odvolací súd nahrádza svojím rozhodnutím rozhodnutie súdu prvého stupňa, preto jeho rozhodnutie musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil zistený skutkový stav. Takéto odôvodnenie právnych záverov je osobitne nevyhnutné vtedy, keď odvolací súd mení rozsudok súdu prvého stupňa (§ 220 O.s.p.) z dôvodu, že nepovažuje za správne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa, teda vtedy, keď súd prvého stupňa podľa jeho právneho názoru nepoužil správny (náležitý) právny predpis, nesprávne ho interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Posúdiť správnosť skutkových a právnych záverov, môže odvolací súd len za predpokladu, ak z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa, rešpektujúceho zásady vyplývajúce z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., takéto závery vyplývajú a sú preskúmateľné.

Súd prvého stupňa uplatnenému právu žalobcu na ochranu jeho osobnosti čiastočne vyhovel, ale odvolací súd jeho rozhodnutie (vo vyhovujúcej časti) zmenil a žalobu zamietol z dôvodu, že dospel k záveru o nedostatku vecnej pasívnej legitímácie žalovaného 1/.

Napriek skutočnosti, že odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa je rozsiahle (jeho písomné vyhotovenie má 64 strán) po formálnej a obsahovej stránke nielenže nespĺňa zákonné požiadavky na odôvodnenie rozsudkov vyplývajúcich z § 157 ods. 2 O.s.p., ale spôsob jeho formulácie nezodpovedá ani základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a základným gramatickým, lexikálnym a štylistickým hľadiskám. V prevažnej časti je len poskladaním (v úplnom znení) listinných dôkazov (vrátane žaloby, podaní a vyjadrení účastníkov konania), prednesov účastníkov konania a výpovede svedka (V. D.) bez akéhokoľvek skutkového záveru z nich vyplývajúceho s citáciou právnych predpisov, rozhodnutí súdov a právnych publikácií bez výkladu dôvodu ich aplikácie vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam danej veci. V odôvodnení takto koncipovaného rozsudku aj záver súdu (vtesnaný do inkompatibilných úvah a analýz) uvedený na strane 46-47, že žalovaný 1/ ako minister spravodlivosti sa dopustil v rozhovore s redaktorom periodika N. excesu, vybočenia z plnenia úloh žalovaného 2/ tým, že ako jeho vrcholný predstaviteľ poskytol nepravdivé informácie, ktorými zasiahol do osobnostných práv žalobcu (uvedených v žalobe), za účelom sledovania vlastného záujmu (obhájiť pred verejnosťou protiprávny postup žiadať predsedov a podpredsedov súdov vyplniť majetkové – finančné priznania), o čom musel vedieť, keď súčasne uvádza, že u žalovaného 1/ absentoval pre právne posúdenie excesu právne rozhodujúci vecný (vnútorne účelový) vzťah k plneniu úloh žalovaného 2/ (na strane 43 totiž uviedol, že pokiaľ by žalovaný 1/ ako minister spravodlivosti v rozhovore obhajoval svoj postup vyžiadať finančné priznania od predsedov krajských a okresných súdov, aj keď protiprávny, právne by sa mu nedalo nič vyčítať, keďže tak urobil v rámci plnenia úloh žalovaného 2/, ktorého bol v tom čase vrcholným predstaviteľom, ale len potiaľ, pokiaľ by na svoju obhajobu nepoužil nepravdivé informácie ...) je nielen nezrozumiteľný ale aj zmätočný a rozporný. Možno z neho vyvodit' jedine to, že žalovaný 1/ (ako minister spravodlivosti) poskytnutím rozhovoru súčasne plnil aj neplnil úlohy žalovaného 2/, ktorého bol vrcholným predstaviteľom.

Pri takomto nepreskúmateľnom odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa, nemôže byť preskúmateľný ani rozsudok odvolacieho súdu, ktorý pochybenie okresného súdu mohol

napraviť len tak, že mal jeho rozhodnutie zrušiť (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), lebo vzhľadom na uvedené ho ani preskúmať nemohol. Preto bolo postupom nielen súdu prvého stupňa, ale aj odvolacieho súdu porušené právo dovolateľa na spravodlivé súdne konanie, čím mu odňali možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). V tejto súvislosti dovolací súd dáva do pozornosti aj nález ÚS SR III. ÚS 198/2011 z 27. júla 2011, podľa ktorého nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia treba považovať za vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa § 213 ods. 2 O.s.p. (v znení v čase rozhodovania dovolacieho súdu), ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu tzv. mandukačnej povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť tzv. prekvapivým rozhodnutiam a tým odňatiu možnosti účastníkom konania konať pred odvolacím súdom, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

V prejednávanej veci odvolací súd svoj záver, že žalovaný 1/ inkriminované výroky predniesol v denníku N. ako minister spravodlivosti, t.j. ako člen vlády, vrcholného orgánu výkonnej moci a že teda k žiadnemu excesu nedošlo, odôvodnil ustanoveniami (§ 4 ods. 1, § 13) zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, ktoré ustanovenia neboli súdom prvého stupňa použité. Z obsahu spisu však nevyplýva, že by odvolací súd vyzval účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu týchto ustanovení vyjadrili.

Tým, že si odvolací súd nesplnil povinnosť umožniť účastníkom konania vyjadriť sa k možnému použitiu iných (doteraz nepoužitých) ustanovení právneho predpisu, ktorú mu citované ustanovenie § 213 ods. 2 O.s.p. ukladá, porušil základné právo účastníkov na spravodlivý súdny proces, čím im odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Z uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že konania súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu sú zaťažené vadou konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Preto napadnutý rozsudok (ale aj rovnakou vadou postihnutý rozsudok súdu prvého stupňa v jeho vyhovujúcej časti) zrušil a vec (v rozsahu zrušenia) vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. júna 2012

JUDr. Daniela Švecová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová